

كلية الآداب

حوليات آداب عين شمس المجلد ٥٠ (عدد يناير – مارس ٢٠٢٢)

<http://www.aafu.journals.ekb.eg>

(دورية علمية محكمة)

جامعة عين شمس

השפעת ביטויים על תרגום ספרותי בין ערבית לעברית בשפה הקלאסית (עיון אנאליטי-ביקורתי)

מורה: אחמד סעיד אוביד*

אוניברסיטת בגדאד- פוקלטת השפות- מחלקת השפה העברית

alisaed@colang.uobaghdad.edu.iq

תקציר:

תנועת התרגום בין ערבית לעברית מנקודת מבט מסוימת מושפעת מגורמים פנימיים וחיצוניים שתורמו רבות לקביעת אמות המידה ויעילות.

ההשפעה הפנימית מיוצגת בהבדלים הלשוניים, במבנה הדקדוקי ובספציפיות התרבותית של דוברי השפה הערבית והעברית, אלו השולטים בפלט התרגום ובמטרתו לגבי ההשפעות החיצוניות למשל, הוא היחסים המתוחים בין ישראל - לערבים, באשר להיסטוריה המודרנית של הסכסוך הישראלי-ערבי, ובהתבסס על המציאות בה אנו חיים כיום, ניתוק היחסים בין שני הצדדים סיבך את הסכסוך האינטלקטואלי והלאומי ביניהם. כתוצאה מתנודות בלתי צפויות אלו, השלכותיהן מלוות במעין עוינות תרבותית, לתוצר של תנועת התרגום בין השפה הערבית והעברית.

אווריה הפוליטית, ההתפתחויות הצבאיות והדיפלומטיות וההתעניינות הגוברת של אינטלקטואלים ערבים בטקסטים עבריים היו להן תפקיד בפיתוח תנועת התרגום בין ערבית לעברית, בעיקר תרגום ספרותי, המתרגמים מחקו, הוסיפו ותרגמו את הטקסט ע"י התאמה והשתלת הטקסט בביטויים רהוטים קלאסיים. זה נקרא מדיניות הנאמנות המוחלטת לטקסט המקורי, העמימות הייתה ברורה גם בטקסטים שתורגמו על ידי המתרגמים הישראליים, בהתאם לעמדות החברה הישראלית ותרבותה, המתרגמים הישראליים שמרו על השפה הקלאסית הסטנדרטית, תוך שמירה על רעיונותיהם הקודמים על החברה הציונית הישראלית, זהו המפתח להתמודדות עם הטקסט המקורי, הן באמצעות תרגום מדויק או באמצעות מחיקה והוספה.

הקדמה

חקר התרגומים הספרותיים בין העברית לערבית בעידן המודרנית הוביל לקשיים והבדלים מבחינת שפה וטקסט, אם בוחנים את הטקסטים שתורגמו מעברית לערבית, מגלים שיש הבדל גדול במשמעויות ובקונוטציות בין שתי השפות בגלל המכשולים הגדולים העומדים בפני המתרגם בגלל רמות השפה השונות ש בהן משתמש הטקסט המקורי, כתוצאה מכך, ספרות עברית מלאה ברוח הספרות הערבית, בגלל הדמיון הדקדוקי, והתקשורת התרבותי, בין שתי השפות בימי הביניים. אבל ההבדל במשמעות בין עברית לערבית גדול יותר, תרגום טקסטים מעברית לערבית התמודד ב מספר קשיים, במיוחד דקדוקיים, בגלל קשיים אלו, המתרגם צריך להיות בעל רקע לשוני ותרבותי של שתי השפות כדי להבין את ההיסטוריה של תרגומים צולבים בין עברית לערבית בתקופות שונות.

כמו כן, המתרגם צריך להתמקד בטקסטים ספרותיים שתורגמו מעברית לערבית במשך שנים רבות, ולהכיר סופרים ומשוררים שיצירותיהם הספרותיות עניינו מתרגמים ערבים.

במחקר זה מציינים ל תנועת התרגום בתקופות שונות, גם השיטות הלשוניות השוניים בתרגום בין השפה העברית לערבית, מידת ההומוגניות שלהם, תוך השוואה של כמה דוגמאות לתרגומים ב שתי השפות. נראה את הנס הגדול של השפה הערבית בעת תרגום טקסטים ספרותיים לערבית בגלל ההבדלים במשמעויות ובקונוטציות של פעלים בין העברית והערבית. תרגום ספרותי מעברית לערבית התבסס בעבר על רעיונותיהם של המתרגמים הוותיקים דאז, שהועסקו לשרת את החברה הישראלית, תרגום ספרותי היא המפתח להתמודדות עם הטקסט המקורי, ללא קשר לדיוק תרגום, המודלים שנזכרו במחקר זה הוא מעורבים.

המחקר דן ב המכשולים העומדים בפני המתרגם בהעברת הקונוטציה של השפה הקלאסית לעברית, אין רקע לשוני ערבי למתרגם לעברית, וזה מאשר שהשפה הערבית קיימת בישראל, היא אתגר בפני עצמו.

מטרת המחקר

המטרה העיקרית של המחקר היא להתבונן ביצירות ספרותיות מתורגמות של סופרים ומתרגמים ערבים וישראלים הפועלים בתחום התרגום הספרותי ולהבהיר את תפקיד התרגום הספרותי בין ערבית לעברית בישראל ובמדינות ערב, מהמאה התשע-עשרה. עד סוף שנות ה-60 יצא לאור בישראל ובארצות ערב על ידי סופרים ערבים.

מחקר מתמקד בטקסטים ספרותיים שתורגמו מעברית לערבית במהלך המישים שנה שחלפו מאז הקמת מדינת ישראל. המטרה אחר של המחקר, היא להכיר את המשוררים והסופרים העבריים שנהגו מהתעניינותם של מתרגמים ערבים ותרגמו את יצירותיהם לעברית.

מטרה עיקרית נוספת של מחקר זה היא להתמקד בהבדלים לשוניים וסמנטיים ולהשתמש בביטויים קלאסיים בתרגום מעברית לערבית כדי לאשר את שטף השפה הערבית הנגזרת משפת הקוראן הקדוש. המתרגמים בישראל לא הצליחו לגשת למושגים סמנטיים ולביטויים קלאסיים ברמה גבוהה בערבית. הדבר הוכח בשגיאות המתרגמים הישראלים שלא הצליחו להעביר את המשמעות הקרוב לטקסט הערבי המקורי דרך הדוגמאות ש טופלו במחקר זה.

תפקיד המתרגם בהעברת הרמות הלשוניות והסמנטיות בין עברית לערבית.

הכשרת המתרגם להיות מתרגם מקצועי ויכול להעביר תרגום משפת המקור לשפת היעד בדיוק רב, זה לא מסתמכת על הרמות הלשוניות והסמנטיות שלו בין אם בשפת המקור או בשפת היעד, אבל זה מחייב את מתרגם להכיר את התיאוריות של תרגום, את מהותו ויסודותיו, וכן להכיר את איכות של טקסטים שהוא מתרגם. (بكر، ۱۹۹۳، ۲۴) אחד המכשולים העיקריים שעומדים בפני חלק מהמתרגמים בתרגום טקסטים ספרותיים מעברית לערבית ולהיפך הוא, היעדר רמות לשוניות גבוהות של המתרגמים, ניבים קלאסיים ברמה גבוהה, בנוסף, מתרגמים מסתמכים רק על מילונים בחיפוש אחר מילה או ביטוי ספציפי, מה שמאלץ אותם להשתמש במילים נרדפות בשפת היעד. הבעיות הסגנוניות, וחוסר היכולת להבין את הסמנטיקה, הובילו לחוסר איזון עם סגנון הטקסט המקורי, בנוסף לידע לקוי של כללי שפת האם. (المصدر نفسه، ۱۹۹۳، ص ۳۹)

הקושי של התרגום הספרותי בין עברית לערבית.

לתרבות, ולסגנון הספציפי של השפה העברית והערבית היה תפקיד בכלבול בין הסגנונות השונים של שתי השפות. המטרה העיקרית של תרגום טקסטים ספרותיים היא לייצג את ההעברה המדויקת של המסגרת הלשונית המקיפה במשמעויות ורעיונות, המתרגם צריך לאזן בין רמת התרגום לרמת הטקסט המקורי, ולחקות סגנון קרוב לסגנון הטקסט המקורי.

מתרגמים בישראל לא הצליחו להעביר את תרגום טקסטים ספרותיים מערבית לעברית באופן מקובל זה מושפע מהערבית , בגלל רהיטותה הערבית, שמקורה בשפת הקוראן הקדוש. (البحراوي , 1977, ص 87)

רהיטותה של השפה הערבית לגרום קשיים למתרגם העברי בתרגום ספרותי, לכן הוא חיב להיות זהיר מאוד בתרגום טקסטים ספרותיים מעברית לעברית. לכן, מי שאינו יודע את ההבדלים בין הניבים והרמות הלשוניות והסמנטיות השונות בין שתי השפות עלול להתבלבל, לכן , שים לב , להבדלים בין הניבים, ולהשתמש בביטויים קלאסיים ברמה גבוהה במהלך התרגום כדי שיוכל להעביר את המשמעות בצורה ברורה על מנת להגיע לתרגום של מוצר ספרותי מקובל שהקורא יוכל ליהנות ממנו.

למרות שחלק מהמתרגמים הישראלים מבינים ערבית, הם לא הצליחו לתרגם מוצר ספרותי מדויק ומובן בשל הרמות הלשוניות השונות בין שתי השפות. (المصدر نفسه , ص 103)

מתרגמים ערבים חוששים מתרגם ספרות ישראלי.

מתרגמים ערבים חוששים מתרגם ספרות ישראלי, ואנו סבורים שהסיבה העיקרית לכך היא לא מכיר בישראל, הומחלוקת בנושא תרגום ספרות עברית - ערבית היה נושא נמשכת שעורר חשש בקרב סופרים ומתרגמים ערבים, שמא יואשמו בנורמליזציה תרבותית. והתיק הזה הובא בשפע בציבור, מתרגמים ספרות ערבית עכשווית במשך עשרות שנים.

הספרות העברית לא היה טעות על סצנה התרבותית הערבית לפני 1948 לספירה (שנת הנכבה) השפה העברית הייתה שפה מתה , שהייתה לה שימוש מועט בחיי היומיום בפלסטין ,לכן ישראל הקדישה תשומת לב לתרגום ספרות עברית לערבית, והמכון לתרגום ספרות עברית הוקם ב-1962. (بكر، مصدر سابق، 1993, ص 67)

כמה תרגומים לערבית של יצירותיהם של סופרים ישראלים יצאו לאור והתפרסמו בקהיר, ביניהם, למשל, יומנו של חיים יצמן, גולדה מאיר, בן-גוריון ומנחם בגין עם הסיסמה "דע את אויבך". ואל נשכח את תפקידו של מרכז המחקר הפלסטיני בתרגום ספרות עברית, הנמשך בעבודתו עד היום, בעמל רב.

לבסוף, אנו מדגישים את החשיבות של תרגום טקסטים ספרותיים בין ערבית לעברית שהוא נטול שנאה. (المصدر نفسه, ص 79)

תרגום יצירות ספרות עברית לערבית

כמה סופרים ופרופסורים ערבים תרגמו יצירות ספרותיות מעברית לערבית, ביניהם הפרופסור לשפה העברית באוניברסיטת מצרים, איברהים אל-בחראווי , הסופר אמין אלמהדי, שפרסם בשנות התשעים של המאה הקודמת את הרומן "חנה ומיכאיל". סופר המצרי , נאאל אל-טוחי יש לו מוצרי תרגום לעברית פורסם בקהיר. כמו כן תרגם את הספר (העם והמוות) מאת ההיסטוריונית עידית זרטל שיצא בהוצאת מריט, ואת הספר (מהנכבה לעזה... זה עדיין כיבוש), וכולל מאמרים ושירים מאת אילן פפה. ופורסם בהוצאת דאר אל-עין בקהיר בשנת 2009 , נאאל אל-טוחי נחשב למפורסם בזכות הבלוג שלו ככה מדבר כהן , הוא החובב הפופולרי ביותר של תרגום ספרות עברית לערבית אל-בחראווי, שפיקח על תרגום מסמכים ישראליים על מלחמת 1973 מעברית לערבית, הוא חושב כי הספרות הישראלית "חלשה ואינה ראויה לתשומת לב. (البحراوي , مصدر سابق , ص 119)

לרהיטות השפה הערבית היה תפקיד בבחירת מתרגמים מקצועיים לתרגום טקסטים ספרותיים עבריים. השפה הערבית נחשבת לאחת השפות הרהוטו העשירות בעולם. ועשיר מעברית, לכן יש לבחור מתרגם מקצועי בעת תרגום טקסטים ספרותיים מעברית לערבית ולהיפך, בשל התפשטות השפה הערבית בעולם, ורוחב ההתפתחות הלשונית והסמנטית בה, היא כללה ניבים ערביים רבים ושונים בין מדינות ערב ואף במדינה העברית, יש מספר רב של דוברי ערבית. (אמנון, 1979, עמ' 103).

מבחינה דקדוקית, העברית הושפעה מהערבית בתרגום הספרות העברית, וקיימים ביטויים ערביים קלאסיים רבים. והשפיעו רבות על כתיבתם של סופרים ערבים רבים, וזו הייתה העדות הטובה ביותר לכך שהשפעה הערבית הופיעה בבירור. לא נסתר לעוסקים בתחום התרגום הספרותי בין השפה העברית לערבית כאשר ישנו מוצר ספרותי עברית , תרגום טקסטים ספרותיים רהוטים מערבית לעברית ,יעביר לקוראים מסר המראה את השפעת של כללי השפה הערבית המאופיינת בדייקנות ובמכלול..(שם, עמ' 153)

הערבית חדרה והשפיעה על העברית בכל התקופות. השפעה חשובה במיוחד על העברית היתה בימי הביניים , בתקופה זו נכתבו בערבית כמה מאמרים פילוסופיים ותורניים של גדולי הרבנים - בתהליך התרגום של יצירות אלו נוספו לעברית עשרות מילים וביטויים מערבית. חלק מהמילים חדרו לעברית באופן ישיר, אוצר מילים נוסף למילים וביטויים בעברית כגון,

אקלים, מרכז, קוטר ותאריך. במובן אחר, נוספו משמעויות נוספות באמצעות תרגומים שאולים, כגון: **חרוזים (בשירה)**, כינוי וכדומה. (שם, עמ' 160)

חפיפה מילולית בין עברית לערבית.

ההבדל בין הטקסטים הספרותיים של שתי השפות עברית - ערבית עשוי להוביל להבדלים בתדירות החפיפה הלשונית, בשונותה, במאפייניה וברמות הלשוניות שלה, ניתן לומר שקיימת חפיפה לשונית ורמות משתנות בין שתי השפות, בטקסטים שתורגמו ישירות מהשפה העברית קיימת גם אפשרות גדולה לחפיפה לשונית עברית בטקסטים המבוססים על תרגומים חלקיים, או כאלה המושפעים במישרין או בעקיפין מ השיח בעברית, מנגד, המבקרים והחוקרים הפלסטינים הדגישו את חשיבותה של השפה הערבית ותפקידה בתרגום יצירות שלהם הספרותיות בישראל, בהתחשב בכך שתופעת החפיפות הלשוניות העבריות, בספרות זו לא ניתנה תשומת לב מספקת למי שסבר שהשפה הערבית היא לא רק כלי ביטוי בנרטיב הפלסטיני המקומי, אלא שהשפה הערבית נחשבת למטרה בפני עצמה, כצורה של התנגדות. (כיל, 2010, עמ' 173-174)

תפקיד התרגום מסוף המאה התשע עשרה עד סוף שנות הארבעים

עבודו של יהודים החיים במדינות ערב על תרגום טקסטים דתיים יהודיים במיוחד, ספר התורה ופירושו לשפה הערבית, הם עבדו עם כמה משלחות במזרח הערבית, לאחר התפתחות השפה העברית והתגברות הפעילות של התנועה הציונית, היא הפכה את תרגום הטקסטים החילוניים לציון מעייני תרגום. (אבישור, 1988, עמ' 39)

התרגום הראשון לטקסטים ציוניים מעברית לערבית בעידן המודרני היה הרומן שכותרתו **אהבת ציון**, תרגומים אחרים פורסמו בעיתונים, שהיו מלאים בשגיאות דקדוק, אך המתרגמים רצו להוכיח לעמם שהעברית היא שפה חיה. (البحراوي مصدر سابق, עמ' 26)

תרגומים אחרים פורסמו בעיתונים בערבית. על ידי מתרגמים יהודים הדוברים עברית - וערבית והבולט שבהם הוא **נסים מאלול**. (אמנון, שם, עמ' 149)

העניין של אינטלקטואלים ערבים בתרגום טקסטים ספרותיים מעברית לערבית היה גדול בגלל המחלוקת בין התנועה הלאומית הפלסטינית לתנועה הציונית. בשנת 1929, עיתון פלסטיני קמת בתורגם ופורסם שלה זה עורר תגובות זועמות של הפלסטינים ומבין התגובות הוא תגובת המשורר **איברהים טוקאן**. (الأسطه, 1993, עמ' 74)

תפקיד התרגום בישראל בין סוף שנות ה-40 לסוף שנות ה-60.

מספר אזרחים פלסטינים היו בשליטת הישראלים, עקב העימות בין התנועה הלאומית הפלסטינית למדינות ערב מצד, והתנועה הציונית מצד אחר. זה הגיע לשיאו בהקמת מדינת ישראל ותזוזה אלפי פלסטינים ממולדתם למדינות לפני שנים, בגלל העוינות והשנאה שלהם לערבים, חוגים קרובים שהועלו לרשות הישראלית באותה תקופה סיסמה "אחוה יהודית ערבית ורצון בשלום" זו תפיסה שגויה של עולם. (בן זמן, 1992, עמ' 145)

תרגומים הערבים בספרות העברית היתה תפקיד גדול. מתרגמים אלה פרסמו את מרבית פעילויות התרגום שלהם בעיתונים וכתבי עת אלה, בנוסף לשבעה ספרים שתורגמו לספרות עברית ביניהם נמצא הרומן "מאבק אדם" של יהודה בורלא.

מטרת התרגומים שפורסמו הייתה לפתח תרבות לאומית ערבית הרחק משנאה. (توما, 1990, עמ' 13)

חשיבות תרגום יצירות ספרותיות בין עברית לערבית.

אחת המשימות המרכזיות בתרגום טקסטים ספרותיים בין עברית לערבית, לא לשלב את הביטויים והדיאלקטים של השפה המדוברת. גם אם המתרגם דובר ערבית בצורה מושלמת וללא שגיאות.

למרות ההבדלים הברורים בין הערבים לישראל מבחינת: תרבות המתרגמים וכישוריהם, תנועת התרגום המשיכה, ונעשה שימוש בתרגומי ביניים לשפות אחרות.

ההבדלים הללו נוצרו, כך נראה, כתוצאה ממגע של אינטלקטואלים ערבים בישראל עם התרבות השפה העברית והספרות הישראלית באופן עמוק ורחב יותר מאשר מקביליהם בהמדינות ערביות, למרות ההבדלים שהזכרנו בין הערבים לבין ישראל, ישנם מאפיינים משותפים ביניהם, לבין אמונות פוליטיות. (امين, 1979, עמ' 14, עמ' 97)

שיקולים אישיים היה תפקיד חשוב בבחירת יצירות ספרותיות מתורגמות. מאז הקמתה, התנועה הייתה עדה לשינויים רבים מבחינת הפלטפורמות, המתרגמים והשיטות שלה, מתרגמים ומוציאים לאור העדיפו להתמקד בתרגומים שאינם דורשים הרבה

מאמץ, זמן וכסף, ולכן נבחרו יצירות ספרותיות קצרות, כמו שירה, למשל, או תרגומים חלקיים וקטועים, או פרסום תרגומים שהיו בעבר. שהוצא חזר על עצמו במסגרות אחרות, רוב המבקרים והחוקרים בעולם הערבי התעלמו מהעניין בספרות העברית המקורית והמתורגמת, והמעוטר בערך האמנותי והאסתטי. (المصدرق نفسه، 1979، ج 14 ص 103)

דוגמאות לטקסטים ספרותיים שתורגמו מעברית לערבית הוא מראה את היקף ההבדל בין התרגומים שיוצא בישראל לבין אלה שיוצא בעולם הערבי מבחינת רמות לשוניות.

1- "מה יהיה הסוף. חיים ליליים שכאלה. מה אוכל אותי? הרי הכל נהדר נורא. חברות טובות פינוקים בבית הבנים שמתחילים להתאהב בחשאי, אני יודעת, לא אומרים כלום אבל כבר לא יכולים להסתיר, המבטים שננעצים בשיעורים, העיניים שמלטפות את הרגליים. מישהו מהשמינית ניסה אפילו להתחיל אותי, ברצינות גמורה. בחור גדול עם פרצוף קודר, פצעונים על המצח, החזיק אותי פעם ליד גדר בית הספר שעה שלמה, ודיבר, אני - יודעת, לא עקבתי בדיוק. משוגע. עד שנחלצתי ממנו." (א.ב. יהושע, 1981, עמ' 20)

"وأخيرا؟ يا لهذه الحياة الليلية. وما الذي يقضي مضجعي؟ فكل شيء تمام. صديقات مخلصات دلح في البيت. الصبيان الذين يشرعون بالحب السري، وأنا فاهمه لا يعلنون أي شيء ولكنهم لا يستطيعون الاخفاء. والتمويه النظرات المغرزة في اثناء الدروس العيون التي تداعب السيقان. واحد من الثاني عشر حاول حتى ان يبدأها معي، جد. صبي كبير له حلقة حزينة، بثور على ألبهة، أخرجني مرة قرب سور المدرسة لمدة ساعة ولم يرد لسانه الى حلقة لا أعرف عن أي شيء، لم اتابع الكلام. مجنون. وحتى استطعت الافلات منه". (كيال، 1999، ص 54)

בדוגמה זו, ההשפעה של הרמות הלשוניות השונות של המתרגם, שכן הוא השתמש בביטויים סטנדרטיים כגון, (מה אוכל אותי) "ما الذي يقضي مضجعي. כמו כן, ولم يرد لسانه الى حلقة (الدابة، 1988، ص 217) ומצד שני 'ישנה סגנונית לשונית צירוף אידיומאטי בסלנג (ולמ יرد לسانה الى حلقة) לפי תרגום מילולי, במובן, לשונו לא נכנס לגרוננו", ובהשאלה, (פפטון). זה מוכיח ישנה כאן הגבהה לשונית סגנונית של צירוף מן סלנג המתאר את הפפטון, אנו מוצאים שיש חפיפה במילת הסלנג להקשר רהוט לא أعرف عن أي شيء בתרגום לערבית הבחנו מידת השפעתה של השפה העברית על הערבית דרך הבנייה הדקדוקית העברית והסתמך על תרגום מילולי בתרגום ביטויים עבריים. כגון, המתרגם לעברית עשה טעות אנושה בתרגומו לערבית, במשך הטקסט מישהו מהשמינית ניסה אפילו להתחיל אותי. (כפי שהוזכר בדוגמה) להחליף את המתרגם בתרגומו ערבית (واحد من الثاني عشر) במקום (واحد من الثامنة) כמו בטקסט העברי, כשהוא תרגם את זה לערבית (אחד מהשנים עשר), בעוד הטקסט העברי אומר (מישהו מהשמינית), גם השפעת השפה העברית דרך חוסר ההפרדה של המבנה הדקדוקי העברי ותרגום מילולי של ביטויים עבריים.

2 - "שלווה: אל תשלה את עצמך, אף אחד לא יזכור לנו לטובה שהתאפקנו. אני אמנם בן-אדם הומאני, אבל מה שאני מחמיץ פה, צובט לי את הלב." (לוין, 1987, עמ' 80)

أ- شلفاه: لا تخدع نفسك، ان أحداً لن يذكر لنا بالخير أننا تمالكنا أنفسنا. أنني حقا إنسان "هيوמاني" إنساني، ولكن ماضيه هنا يحزن قلبي. (الشامي، 1990، 203)

ב- شلفا: لا تطعم نفسك "جوزا فارغا" لا أحد سوف يذكرنا بالخير لأننا تمالكنا أنفسنا. صحيح أنا بني آدم انساني. لكن ما اضيحه هنا يمزق نياط قلبي. (شلتح، 1997، ص 109)

ישנם שני תרגומים לערבית של דוגמה זו, המתרגם לערבית השתמש בשפה הספרותית הקלאסית מבלי להשתיל אותה ברמות שפה אחרות. וגם הדוגמה זו מראה את מידת ההבדל בין התרגומים שהוצאו בישראל לתרגומים שהוצאו בעולם הערבי, מבחינת הרמות הלשוניות ועמדות האידיאולוגיות שלהם שהם מבטאים שלה.

בדוגמה זו בתרגום עברית, המתרגם השתמש ביטויים רהוטים מן הלשון המדוברת מבלי להאכיל אותה ברמות שפה אחרות, כמו בערבית. מהביטויים, (אל תשלה את עצמך), המתרגם השתמש ביטויים אחרים, (אני אמנם בן אדם) וגם ביטויים מן הלשון הקלאסית. כמו, ביטוי (צובט לי את הלב).

3- "זה היה אלמן זקן המתפרנס מן הצדקה, שבע ימים ושבע רוגז, כפוף ושבור "כבורך של מחרשה וזקנו כקליפת השום" ופניו כזה שפתרו לו חלומו לרעה. ומרוב שנכנסה בו הזקנה ומרוב העוני והייסורים ומרוב כל דעתו קצה עליו וביקש את נפשו למות". (הזו, 1966, עמ' 9)

"كان شيخا أرمل يعيش على الصدقات بلغ من العمر عتيا وشرب كأس المرارة حتى الثمالة. ولكثرة ما أخذت عليه الشيخوخة بكللها، ولكثرة ما عانى من الفقر والألم فقد سلا ومل كل شيء وأصبح يطلب الموت ويلح في طلبه." (حداد، 1966، ص 47).

ביקורת התרגום:

בדוגמה זו, המתרגם בחר באוצר מילים וביטויים קלאסיים ברמה גבוהה בערבית כמו, **بلغ من العمر عتياً**. שמזכיר לנו הפסוק הקוראני. {הגעתי לזקנה מופלגת} (סורה מרים פסוק: 8) גם השתמש ביטויים אחרים בערבית כמו, (شرب كأس المرارة حتى الثمالة - أأخنت عليه الشيخوخة بكللها) **כמו כן**, המתרגם לערבית השתמש במילים נרדפות מילוליות, השתמש במילים נרדפות לכסף להגדלה כמו, בערבית **سلا**, **مل**. **וביקש את נפשו למות בערבית**, **وأصبح يطلب الموت لنفسه**. שהוא אינו קיים בטקסט העברית.

המתרגם מחק את חלק מטקסט העברית:

"כפוף ושבור כבורך של מחרשה וזקנו כקליפת השום ופניו כזה שפתרו לו חלומו לרעה". לכן, המתרגם לא הצליח להגיע לתרגום מקובל.

4- **"והנה מה שאנו רואים בעינינו עד היום אצל הערביים, הרעים האלו, שהם גונבי המסורת שלנו, והם מחזיקים בידם זו המסורת של קבלת אורחים והכנסתם"**. (שם, הזז, עמ' 9)

"وان ما نراه اليوم عند اخواننا العرب من حب لأقراء الضيف لبيعث على الاعجاب". (حداد، المصدر نفسه، 1966، ص 48)

בדוגמה זו ניסה המתרגם שלא לפגוע בערבים על ידי מחיקת היחס השלילי כלפי השפה הערבית שהופיע בטקסט העברי. **(הרעים האלו, שהם גונבי המסורת שלנו)** ולמחוק דברים שפוגעים בערבים ובמסורות שלהם, הוא הוסיף מילים שמפארות את הערבים והמסורת שלהם תוך תרגום ערבית.

המתרגם לערבית לא הזכיר חלק מאוצר המילים המצוי בתרגום שלו הנוכחים בטקסט העברי כגון, **בעינינו**, **והם מחזיקים בידם**.

המתרגם הוסיף גם את המילה **אחינו** בתרגום לערבית, שאינה מצויה בטקסט העברי כאשר אמר בערבית **أخواننا العرب** ומילה **אהבה**, מילים אלו נוספו על מנת להחיות את מורשת הערבים.

5- **"טנצר הפסיק את פזמונו וקינח את משקפיו העבים ואמר, בחיי סנדלו של האפיפיור, על כגון זה היה מוחמד מנענע זקנו"**. (עגנון, 1965, עמ' 56).

א- **"تنتسر كفاً عن دندنة لحنه، مسح نظارته السميقة وقال كلاماً ينطوي على التندر والمزاح"** (عجنون، (دافيد سجييف)، 1988، ص 133).

ב- **"وأوقف تنتسر أغنيته ومسح نظارته السميقة وقال : أقسم بحياة صندل البابا أن محمداً كان سيهزُّ لحيته على أمر كهذا"**. (زعيمة، 1993، ص 39).

בדוגמה העברית הזו, יש שני תרגומים לערבית, אנו רואים בתרגום העברית, המתרגם הישראלי לא רצה לפגוע ברגשותיו של קוראים ערבים, ולכן הוא מחק את הביטוי הבעייתי באשר **הנביא מוחמד** והחלפתו בביטוי כללי יותר.

באשר לתרגום השני לערבית, המתרגם הערבי הקפיד לתרגם מלה במלה את הביטוי אשר נוגע ל**נביא מוחמד** כדי להוכיח שהספרות העברית מלא בשגיאות.

תנועת התרגום פעילה בתקופה זו, לאור הסכסוך האלים והמתמשך בין התנועה הציונית לישראל מחד, לבין התנועה הלאומית הפלסטינית ומדינות ערביות מאידך.

מדיניות התרגום הושפעה מעימות זה, שהביא לדיאלוג עוין בין הצדדים, התפתחות תנועת התרגום הייתה תלויה באווירה הפוליטית, בהתפתחויות צבאיות ודיפלומטיות.

התעניין הגוברת של אינטלקטואלים ערבים בטקסטים העבריים כתוצאה מהסלמת המתח בין התנועה הלאומית הפלסטינית לתנועה הציונית, נראה כי התרגומים הערבים לספרות העברית היו אחד האמצעים לעידוד הנטיות הללו. המנגנון והרכיבים הקרובים אליו מילאו תפקיד גדול במימון ובניהול תנועת התרגום והאלמנטים הקרובים לה, והיא עודדה את המוסד הזה לבחור במוצר עברי עם עמדות חברתיות ואידיאולוגיות. המתרגמים מחקו, הוסיפו, תרגמו וחסנו את הטקסט במונחים רהוטים קלאסיים וזה נקרא מדיניות הכנות המוחלטת של הטקסט המקורי, העמימות ברורה גם בטקסטים המתורגמים של המתרגמים הישראליים, בהרמוניה עם עמדותיהם ותרבותה של החברה הישראלית.

מתרגמים ישראליים שמרו על השפה הרשמית הסטנדרטית, תוך שמירה על רעיונותיהם הקודמים שהם מחזיקים

ביחס לחברה הציונית הישראלית, זהו המפתח להתמודדות עם הטקסט המקורי, אם באמצעות תרגום מדויק באמצעות מחיקה והתוספת אליו.

מסקנות

- 1 - מתרגמים בישראל לא יכלו להעביר משמעות הביטויים הרהוטים לעברית, בשל רהיטותה של השפה הערבית .
- 2 - כמה המתרגמים הישראלים עשו טעויות דקדוקיות בכוונה בעת תרגום לערבית מתוך, כוונה לפגוע בערבית .
- 3 - ההטרוגניות של תנועת התרגום בין עברית לערבית, עקב הבדלים ברורים במדיניות התרגום .
- 4 - התפתחות תנועת התרגום הספרותי בין עברית לערבית הייתה נתונה לאווירה הפוליטית הטעונה .
- 5 - השפעת הרקע של הסכסוך הערבי-ישראלי על תרגום ספרותית בין שתי השפות .
- 6 - ההבדל הברור ברמות הלשוניות בין ערבית לעברית .

Abstract**The impact of expressions on literary translation between Arabic and Hebrew in the classical language (Analytical-Critical Study)****BY Ahmed Said Obaid**

The activity of the translation movement during this period, which took place in light of a violent and continuous confrontation between the Zionist movement and Israel On the one hand, and between the Palestinian national movement and the Hebrew states, on the other hand. The translation policy was affected by this confrontation, which led to a hostile dialogue between the two parties The development of the translation movement was dependent on the political atmosphere, military and diplomatic developments The apparatus and the elements close to it played a big role in financing and managing the translation movement and the elements close to it And it encouraged this institution to choose a Hebrew product with social and ideological attitudes The translators deleted , added, translated and vaccinated the text in classic eloquent terms and this is called the policy of absolute sincerity of the original text Also, the ambiguity was clear on the translated texts by the Israeli translators, in harmony with the attitudes and culture of Israeli society The Israeli translators preserved the standard formal language, while retaining their previous ideas they had regarding Israeli Zionist society, Is the key to dealing with the original text, either through accurate translation or through deletion and addition to it.

المصادر العربية

- 1- أبراهيم البحراوي ، اضاء على الأدب لصهيوني أ المعاصر ، دار الهلال، كتاب الهلال، مصر، ١٩٧٧.
- 2- اميل توما ، الثقافة القومية العربية في أسرائيل ، الجديد ، ج٣ ، ع ١٠ ١٩٥٦ .
- 3- أنطوان ، شلحت ، شخصية العربي في الادب العبري ، عمان ، دار ابن رشد، اورشليم ، ١٩٩١ .
- 4- بدیعة ، امين ، الاسس الايدولوجية للأدب الصهيوني ، بغداد ، دار الشؤون الثقافية ، ١٩٧٨ .
- 5- حاييم هزاز، ترجمة منير حداد ، ج١ ، تل ابيب، يعيش ، ١٩٦٦ .
- 6- حسن ، زين العابدين محمود ، الأدب العبري الحديث ، مصر ، ١٩٨٨ .
- 7- رشاد ، الشامى ، ماشان العصفور ، لمحات من الأدب العبري الحديث، القاهرة ، مكتبة سعيد رأفت، ١٩٧٨ .
- 8- زعيمة ، محمد عبد الصمد ، الأسلام في الأدب العبري الحديث ، القاهرة، دار النديم، ١٩٩٣ .
- 9- شريف ، حابر عبد العظيم بكر، السجال في الترجمة بين العبرية والعربية ،مكتبة سعيد رأفت، القاهرة، ١٩٩٣ .
- 10- عادل، الأسطة :الادب الفلسطيني والادب الصهيوني ، باقة الغربية ، فلسطين، منشورات شمس ، ١٩٩٣ .
- 11- عنون شموئيل يوسف، "وجه آخر"، (دافيد سحيف) ، تل ابيب ، دار النشر العربي ١٠-١١ (١٩٦٥).
- 12- محمد ، حمزة غنايم ، هل نحاول المستحيل ،أسطح ثقافية، اورشليم ، عكا ، مؤسسة الاسوار ١٩٨٦ .
- 13- محمد ، رضوان الداية ، الكنايات العامية الشامية و أصولها الفصيحة ، دمشق، دار الفكر، ١٩٨٨ .
- 14- محمود ، كيال ، التداخل اللغوي في الأدب الفلسطيني، مجمع اللغة العربية ، حيفا ، ٢٠١٠ .

היצירות והספרים בעברית .

- 1- א.ב. יהושע , המאהב , תל אביב : שוקן , 1981 .
- 2- אבישור , תרגומי התנ"ך בערבית יהודית במזרח בעת החדשה הצגה לשונית תרבותית , "בתוך :משה בר אשר(עורד) , מחקרים בלשונות היהודים, ירושלים , 1988.
- 3- אבן – שושן , אברהם , המילון החדש ,הוצאת קרית בע"מ- מספר, ירושלים , 1974 .
- 4- חיים הזז , יעיש , חלק ראשון , תל אביב: עם עובד תש"ח, 1966.
- 5- חיים הזז , יעיש , חלק שני, חלק 4 , ע 1136 היום , תל -אביב :עם עובד תש"ח , 1952 .
- 6- חיים הזז , יעיש , חלק ראשון , תל אביב : עם עובד תש"ז , 1966 .
- 7- חנוך לוין , מה איכפת לציפור , תל -אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1987.
- 8- עוזי ' בנוזמן ועטאללה מנצור , דיירי משנה , ערביי ישראל מעמדם והמדיניות כלפיהם, בית ערבי לדפוס והוצאה לאור ,ירושלים , 1992 .
- 9- שמואל יוסף עגנון , פנים אחרות , "סיפורים , תל אביב :הוצאת שוקן , 1965 .
- 10- תסיבין ,אמנון , הספרות העברית מתרגם לערבית , תל אביב :מכון תרגום ספרות עברית , 1979 .